

Кулейменов А.Ж., п.ғ.м., аға оқытушы
Кожамжаров Е.Ж., п.ғ.м., аға оқытушы
Нуркеев Р.Ж., аға оқытушы
Қарағанды Бөкетов университеті, Қарағанды қ.
Есентаев Н.Т., АӘЖәнеТД пәнінің мұғалімі
Ы.Алтынсарин атындағы мектеп-лицей, Қарағанды қ.

ЖАСТАРҒА ӘСКЕРИ ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУДІ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІГІ

Аннотация: Әскери патриоттық тәрбиенің негізгі мақсаттары жастарды өз отанының адал патриоты болуға тәрбиелеудің қажетілігі мен санасуы қажет. Бүгінгі жастар отанымыздың келешегі, сондықтан олар мен санасу, пікірін тындау қоғамға белсене араласуына көмектесуіміз қажет болып саналады. Патриоттық тәрбие, ұлттық намыс, ұлттық сана-сезім рухани байлықтан көрінісі мен ерекшелігінде. Жастарды Отанды қорғауға даярлау, жас азаматтардың патриоттық тәрбиелік танымдары мен мінездерін қалыптастыру үшін барынша ашық пікірлесу.

Кілт сөздер: Отан, сүйіспеншілік, әскери, патриотизм, ұлттық, сана, патриоттық, тәрбие, адамгершілік, қасиет, намыс, мақсат, ерлік, міндет.

Kuleimenov A. Zh., master of pedagogics sciences
Kozhamzharov E.Zh., master of pedagogics sciences
Nurkeev R.Zh., master of pedagogics sciences
Karaganda Buketov University
Esentaev N.T., basic military training teacher
School-lyceum named after I. Altynsarin, Karaganda

MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION OF YOUTH SPECIFICS OF THE ORGANIZATION

Annotation: The main goals of military-patriotic education are the necessity and necessity of educating young people to be an honest patriot of their homeland. Today's youth is the future of our Motherland, so it is important to consider them, listen to their opinions and help them actively participate in the life of society. Patriotic education, national honor, national consciousness in reflection and difference from spiritual wealth. The most open communication to prepare young people for the defense of the Motherland, the formation of patriotic educational knowledge and character of young citizens.

Keywords: Homeland, Love, military, patriotism, National, consciousness, patriotism, education, morality, virtue, honor, purpose, courage, duty.

Қазақстан – менің Отаным, менің жерім! Жүректі жарып шыққан осындай еліме деген қымбат ойларымды сүйікті жеріме жеткізу мен үшін зор мәртебе. Біздің санамызда Отан мен ана деген қасиетті екі сөздің орын тебуі тегін емес. Отанға деген сүйіспеншілікті – патриотизм, Отанын сүйетін адамдарды – патриот деп атайды. Біздей жанкүйерлері, жанашырлары болса, көк туы көкте желбіреген Отанның тұғыры әрқашан да биік болмақ. Отан – бақыт пен шаттықтың, махаббат пен сүйіспеншіліктің, татулық пен бейбітшіліктің, мейірімділік пен адамгершіліктің қайнар көзі.

Отанға деген сүйіспеншіліктің жастардың бойына табылуы ол дегеніңіз үлкен құрметтің белгісі болуы тиіс. Әскери патриоттық тәрбиенің негізгі алатын орны қоғамымыздың жаңаруына өзінің қандайда бір ықпалын тигізеді. Бұл дегеніңіз қоғамдағы қандайда болсын өзгерістер жастардың ықпалы мен болып жатқанын дәлелдейді. Әскери патриоттық тәрбиеде жастарға әскердің не екенін жалпы мағлұмат алатындай олардың әскери ойындарға

араласуы, отан соғысының ардагерлермен кездесу өткізуі бейне фильмдер көрсету соның бір дәлелі бола алады.

Біздің мемлекетіміздің ең маңызды қызметінің бірі студент жастар мен оқушыларға әскери патриоттық тәрбие беру. Мектепте Алғашқы әскери және технологиялық дайындық барысында оқушыларды Отанды қорғауға дайын болуға патриотизмге тәрбиелейді, ал дене тәрбиесі арқылы түрлі жаттығуларды орындауға дайындығы мен шындалады.

Әскери патриоттық тәрбиелеудегі ең басты мақсат, жастардың өзінің халқына деген адалдыққа, көз жеткізе тәрбиелеуге, олардағы ұлт арқылы сезім рухына, өз отанын қолына қару алып қажырлық пен білгірлік көрсете қорғауға үлкен дайын болуға, өзінің азаматтық борышын адал орындауға жан-жақты дамыта тәрбиелеу.

Әскери патриоттық тәрбие – жастарға әскери іске қызығушылыққа арнайы әскери мамандықты меңгеруге, Қарулы Күштердің қатарында борышын өтеуге дайындыққа тәрбиелеу. Оқушыларға әскери патриоттық тәрбие беру дегеніміз – оларды саяси моральдық – психологиялық жағынан егеменді елін қорғауға дайындау.

Әскери патриоттық тәрбиенің негізгі мақсаттары жастарды өз отанының адал патриоты болуға тәрбиелеу. Бүгінгі жастар отанымыздың келешегі, сондықтан олармен санасу, пікірін тыңдау қоғамға белсене араласуына көмектесуіміз қажет болып саналады. Әскери патриоттық тәрбиенің негізгі алатын қоғамдағы ролі ерекше болып саналады.

Жастарды өзінің еліне деген сүйініспеншілікке тәрбиелеу, патриоттық тұрғыда ерекше болып саналуы мүмкін. Патриоттық тәрбиенің негізгі мақсаты мен міндеттері қоғамыздағы өзгерістердің барлығына жастардың араласуына бірдей ықпал жасау, оған негізінде мектеп жасынан отанға деген сүйініспеншіліктерін артыруы қажет ол дегеніміз патриоттық тәрбие негізін түсіндіру болып табылады.

Қай кезде болмасын ұрпақ тәрбиелеу мәселесі басты назарда болады. Тәрбие процесі – үздіксіз процесс Тәрбиенің адам өміріндегі ерекше ролін ұлы ғалым әл – Фараби: «Адамға ең бірінші керегі білім емес тәрбие беру керек. Тәрбиесіз берілген білім – адам заттың қас жауы, ол келешекте оның өміріне опат әкеледі», - деп атап көрсетеді. Тәрбиенің барлық бағыттары бір –бірімен тығыз байланыста болады. Олардың әрқайсысының атқаратын жұмысы өте зор. Бағыттарды жеке бөліп қарастырар болсақ, бүгінгі егеменді ел болып дербес мемлекет атануы жағдайында жастарды отансүйгіштікке тәрбиелеу көкейтесті болып отыр. Әр халық Отанын сүйер, Отан үшін, ел үшін күйінер патриоттарды тәрбиелеуге тырысады [1, 94].

Педагогика ғылымында әскери – патриотизм деген де ұғым бар. «Әскери – патриотизмді қалыптастыру» дегенді біз былай түсінеміз: біржағынан әскери, әскери - техникалық, әскери – патриоттық тәрбие және оқу, мектеп оқушыларының өздігінен білім алу әрекеті. Ол арқылы оқушылар әскери – техникалық білімдерді қаруда қоланудың іскерліктері мен тәсілдерін меңгереді. Екінші жағынан – бұл азаматтық – патриоттық, маральдық – еріктік тәрбие және өзін - өзі тәрбиелеуі, олар жалпы адам заттың және ұлттың мәдени – тарихи құндылықтар мен дәстүрге негізделеді. Әскери – патриотизмді қалыптастыруда бұл екі жақ диалектикалық түрде өзара байланысады, өзара бірлікте болады.

Жастардың патриот деген сөзге мағанасын нақты түсіндіру үшін оларға жиі ардагерлермен кездесу өткізу, түрлі патриоттық тұрғыда жарыстар өткізу қоғаммен тікелей байланыстыру біздің мақсатымыз болуы тиіс. Әскери патриоттық тәрбие міндеттері жастардың көзқарасын қоғамдағы күнделікті өзгерістермен айқындалуы қажет соған бейімделуі керек. Патриоттық тәрбиенің өзінің халқына деген сүйініспеншілікті мектеп ұжымында тәрбиелік мәні мен айқындалуы керек. Тәрбие жалпы жас жеткіншектерге отбасынан басталуы қажет. Отбасылық тәрбие жастарға қоғамға тез араласуына ықпалын зор тигізеді.

Әскери патриоттық тәрбиенің негізгі ықпалы жастарға отанының адал болуына патриоттық сезімін тудыратын, өзінің қоғамға бір ықпалын тидіретіне қуаныштылығын туғызуы тиіс. Қоғамдағы өзгерістер жастарға да ықпалын тигізеді себебі, жастар қазіргі уақытта қағамның белді бір мүшесі болып табылады. Жастардың қазіргі патриоттық

тәрбиенің мақсат мен міндеттеріне саналы көз қараспен қарайды ол дегеніңіз өзінің отанына деген сүйіспеншілігін бар екенін айқында берілуі болып табылады.

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, қызмет етуге қажетті негізгі сапалар, қасиет дағдыларды құруды қамтамасыз етуге бағытталған. Ерекше компоненттің негізгі мазмұны Отанға деген сүйіспеншілік, азаматтық және әскери парызға сенімділік, батырлық, тұрақтылық, ерлік болып табылады. Қазіргі жағдайда жастарды әскери-патриоттық тәрбиелеу мазмұндық басымдылық сапасы болып мына адамгершілік құндылықтар саналады:

- Патриоттылық, өз Отанына шын берілу.
- ҚР Қарулы Күштерінің жақсы дәстүрлерін сақтау және дамыту.
- Қиындықтарды жеңуге ұмтылу.
- адамгершілік, өзін сыйлау құрметтеу сезімі.
- Патриоттық тәрбие, Отанға сүйіспеншілік, жауапкершілік.

Шынайы патриотизм – жалпы адмзаттық құндылықтардың маңыздысы болғандықтан басқа халықтарға, ұлттар мен ұлыстарға сыйластықпен, ізгі ниетті адамгершілікпен қаруды көздейді. Қазақстан сияқты көпұлтты мемлекетте жекелеген этностар өкілдерінің ұлттық патриотизмі елде тұратын барлық халықтың ортақ патриотизмімен тұтас байып отырады. Өйткені, халық деген ұғымға мемлекеттегі барлық адам, яғни ұлттар, ұлттық топтар сияды. Көпұлтты мемлекеттегі адамдардың патриотизмі олардың ұлтаралық қарым-қатынас мәдениетімен ажырағысыз бірлікте қарастырылуға тиіс. Мұның мәнісі алдымен, қоғамдағы патриотизмнің екі элементтен тұратынына байланысты. Олар жалпы, яғни барлық ұлт өкілдерінің бойындағы жалпыұлттық патриотизм және ерекше, яғни жекелеген ұлттардың өкілдеріне тән ұлттық патриотизм [2, 114].

Патриоттық тәрбие барысында саяси сенімділік, Отанға сүйіспеншілік, тәуелсіз өмір сүріп жатқан мемлекетімізге ынтымақтастық, жалпы отандық намыскерлік, ел тағдырын болашағы үшін жауапкершілік, еліміздің экономикалық даму қарқынын тездетуге үлес қосуға ниеттілік, ғылыми саяси – моралдық және туған жерін қорғау мақсатындағы әскери әзірлік Отанын саяси – идеологиялық қауіптерден сақтауға бағыттылық, арам ниеттегі ішкі және сыртқы жауларға төзбеушілік тәрізді патриоттық сезім қалыптасып дамиды. патриоттық тәрбие ұлттық ерлік дәстүр негізінде Отан құндылығын құптаудың тікелей және жанама түріндегі көрінісінен байқалады. Патриоттық тәрбие жұмысы барысында біздің жеткізген зерттеулеріміздің маңыздылығы.

Патриоттық тәрбие берудің ерекшеліктері, мемлекетіміздің ілгері саясаты мен Қорғаныс күштерінің міндеттері терең ашылып, Отанды қорғаудың жолдары дәріптеліп, патриоттық тәрбиенің барлық жүйесі осы білімдерді пайдалануға бағытталуы қажет. Патриоттық тәрбие беру - оқушының саналы көзқарасын қалыптастыру деген сөз. Мектепкегі Алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнінен сабақ берілуі, соған байланысты әскери патриоттық тәрбиенің оқушыларға тереңдетіп оқыту, өз елінің патриоты болуы, Отанымыздың саналы және белсенді күрескерлерін тәрбиелеуге, оларды еліміздің игілігіне жанқиярлық пен еңбек етуге, Қарулы Күштердің мүддесін қорғауға, талантты әскери кадрлар даярлауға жаңа мүмкіндіктер туғызады. Жастарды Отанды қорғауға даярлау, жас азаматтардың патриоттық тәрбиелік танымдары мен мінездерін қалыптастыру ауыр және сан қырлы процесс. Саналы ұрпақтың лайықты мұрагері болу үшін жастарға халқымыздың Отан мүддесі жолында жасаған ерлік - батырлық істерінің ұлылығын жете түсіндіру - мұғалімнің міндеті. Әр жас жігіт, бойжеткен қыз еліміздің келешегі жолында табанды күрескер болуы керек екенін тебірене сезінуі тиіс. Патриот, ержүрек адамды, табанды күрескерлерді тәрбиелеудің негізі жалпы білім беретін мектепте қаланады. Өмірдегі әр-қилы жаңа құбылыстарды бағалау адамдардан жаңа ұғымды, өзгеше ойды талап етеді. Жас ұрпақты тәрбиелемей, ел мәдениеті көтерілмейді.

Ендеше жастарымызды Отансүйгіштікке, патриоттыққа тәрбиелеу үшін халықтық педагогиканың құндылықтарын пайдаланғанымыз абзал. Патриотизмнің құрамдас бөлігі болып табылатын маңызды элементтердің бірі-рух немесе ұлттық патриотизм өз халқына

деген сүйіспеншілік ретінде қарастырылуы тиіс. Ұлттық сезімдерді патриотизм арнасына, Отанға, ұлтқа деген сүйіспеншілік рухына дұрыс бағыттау үшін бұл ерекшеліктерді жақсы білу және олармен міндетті түрде санасу қажет[3, 86].

Қазір біз ғасыр тоғысында өмір сүріп отырмыз. Жаңа ғасыр адамы іскер, рухани дүниесі бай, білімі мен біліктілігі жоғары, талап-талғамы терең, елі мен жерінің қадір-қасиетін түсінетін, өз Отанына шын берілгендік рухында тәрбиеленуі тиіс. Сондықтан да біз еліміздің болашақ азаматтарын білімділікке, Отансүйгіштікке тәрбиелеп, баули білуіміз қажет. Ал, ол өз Отанына берілгендік, Жалпы білім беретін мектеп оқушыларының әскери патриоттық тәрбиеге деген біліктілігі мен білімділігінің ерекшелігінде болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Рамашов Н.Р., А.Н.Иманбетов. Әскери патриоттық тәрбие негіздері: Оқу әдістемелік құралы. – Қарағанды, «Арқо», 2013. - 105 б.
2. Жастарды патриотизмге тәрбиелеу - мұғалімнің басты міндеті // Қазақстан орта мектебі. 2005. - № 9. - 7-9 бет.
3. Патриоттар тәрбиелеу-міндетіміз // Алғашқы әскери дайындық. - 2006. - № 2. - 38-39 б.

Мақан М.Ж., оқытушы

Абенев М.Қ., әдіскер

«Әлия Молдағұлова атындағы облыстық мамандандырылған олимпиадалық резервтегі мектеп-интернат-колледжі» КММ, Қарағанды қ

МЕКТЕП ЖАСЫНДАҒЫ ОҚУШЫЛАРҒА ҰЛТТЫҚ СПОРТ ТҮРЛЕРІН ОҚЫТУДЫҢ ПАЙДАСЫ

Аннотация: Бұл мақалада ұлттық спорт түрлерінің мектеп жасындағы оқушыларға оқытудың пайдасы жайында айтамыз. Ұлттық спорт түрлері оқушылардың ақыл-ойлауларын ғана дамытып қоймай, сонымен қатар дене бітімін қалыптастырып, жалпы дене қасиеттерің дамытып, оқушылардың ұлттық спорт түрлеріне деген көзқарасың қалыптастырып, рухани және адамгершілік қасиеттерің қалыптастыруға баулиды. Қазақтың ұлттық дене шынықтыру мәдениеті жеке тұлғаның жалпы мәдениетінің құрамдас бір бөлігі ретінде мектептегі кезеңнен қалыптаса бастайды. Сондықтан мектеп жасындағы оқушыларға ұлттық спорт түрлерің оқытудың маңызы зор.

Кілт сөздер: Ұлттық спорт түрлері, тоғызқұмалақ, асық ойыны.

Makan M.Zh., teacher

Abenov M.K., metodist

Regional specialized boarding school-College of the Olympic Reserve named after Aliya Moldagulova, Karaganda

THE ADVANTAGES OF TEACHING NATIONAL SPORTS FOR STUDENT

Annotation: In this article, we will talk about the benefits of teaching National Sports to school-age students. National sports not only develop the minds of students, but also form the body, develop general physical qualities, form students' attitude to national sports, educate their spiritual and moral qualities. The Kazakh national culture of physical culture as an integral part of the general culture of the individual begins to form from the school stage. Therefore, it is important to teach national sports to school-age students.

Keywords: national sports, togyzkumalak, asyk game.